

Artikel til Kristeligt Dagblad

Hus og hus imellem

Januar 2014

Vinduerne er husenes øjne

- og dem prikker man altså ikke bare ud efter for godt befindende eller ændrer ved uden forstand

Af Peter Olesen

Vinduerne er husenes øjne. Det er dem, vi ser ud igennem indefra, og dem vi kikker ind ad udefra. De er vigtige at have i et hus, de skaffer udsyn og indkik og giver lys til rummene indenfor. Vinduerne er vidt forskellige, afhængig af hvornår husene er bygget, og hvilken stilperiode de repræsenterer. I dag bygger vi ikke så få huse nærmest uden egentlige vinduer men med hele glasfacader, så alt er glas fra loft til gulv – og med meget store energiregninger til følge. Store vinduesflader kræver nemlig nedkøling om sommeren.

Piller man ved husenes øjne, forstyrrer man oftest helhedsindtrykket ganske væsentligt. Under energikrisen først i 1970'erne blev det forståeligt nok god tone at spare på energien, men ingen sagde jo, at det samtidig handlede om også at spolere så mange husfacader som muligt. Den mest almindelige øvelse dengang var at gå fra enkeltglas i sprossede vinduer til termoruder, og det betød tab af rigtig mange sprosser i dannebrogsvinduer og andre beslægtede vinduer. Jeg kalder det at prikke øjnene ud på husene. Med sprosseløse termoruder, hvor der før hørte sprosser til, ender husene med at stå og glo lidt halvdumt og hjernetomt tilbage mod beskueren.

Men skaderne er jo ikke uoprettelige. Der kan skiftes tilbage igen til sprosser, også til elegante smalle sprosser, i stedet for de klodsede brede sprosser. Man kan også bruge forsatsvinduer, koblede rammer og såkaldte optoglas, der sættes direkte på vinduernes bagside. Der er mange løsningsmuligheder, og mange af dem er gode og klædelige. Men der er sandt for dyden også mange aldeles uklædelige.

Jeg kan ikke være den eneste i dette land, der har ladet sig forstyrre og irritere over at se grimme vinduer sat i, hvor de slet ikke hører til. Omvendt glæder jeg mig også rigtig meget over at se, at mange der nu om dage tænker sig om og skifter tilbage til det oprindelige. Især i et område, hvor der er etableret en bevarende lokalplaner som i en bebyggelse tæt på, hvor jeg bor, i de 107 huse i byggeforeningen ”Lyset” omkring Steins Plads i Valby. Her går man baglæns, og mange rigtige vinduer kommer i igen. Ofte behøver man slet ikke skifte, hvis man har de gamle vinduer endnu. For vinduer lavet for 100 eller flere år siden er de fleste steder ganske udmærkede at bevare, de er traditionelt lavet af godt og sundt træ. Og er de blevet blot nogenlunde ordentligt vedligeholdt med kit og maling undervejs, får man dem ikke bedre som nye i dag. I stedet er det så en god ide at bibeholde dem og at give dem forsatsruder eller andet beslægtet. Skærer man nogle af de gamle, gode, sunde vinduer op, hvad desværre ofte er sket og man ser dem er smidt i en container delt i flere stykker, så oplever man, hvor sundt træet rent faktisk stadig er. Og det er et bedrøveligt syn at se så gode materialer bare smidt ud til ingen verdens nytte.

Mange skifter til plasticvinduer. Dem bryder jeg mig meget meget lidt om. De kan ikke vedligeholdes, de kan ikke kittet og males, og rammerne bliver kedeligt gullige og snavsede at se på undervejs. Der er også alu-rammer, og træ på alu, altid indkøbt for at fjerne behovet for at skulle slibe af og male. Jamen altså, har man et hus, følger der arbejde med, og det er set med mine øjne som regel hyggeligt og dejligt arbejde at skulle passe sit eget hus.

Rigtig mange husejere sjusker med at køre med flere forskellige vinduesformer, og det ser dumt og tåbeligt ud. Og især ved dobbelthuse opleves det ofte, at naboerne ikke kan enes om vinduesformen eller tagmaterialer, kviste, stakit og meget andet. Netop den øvelse tager jeg fat på i en senere artikel.

Mit yndlings-skrækeksempel ligger først for på Mathildevej på Frederiksberg. Jeg kalder eksemplet "Find fem fejl". Her er faktisk i samme ejendom fem forskellige slags vinduer. Udelukkende fordi ejendommen er udstykket i ejerlejligheder, og fordi ejerne af lejlighederne ikke taler sammen og skifter ud i takt og enighed. Det ser rærligt ud, og jeg frygter hver gang, jeg ser huset, hvad næste udskiftning af vinduer mon kan føre til.

Så pas på med vinduerne. De ER husenes øjne, og dem tager man sig venligst nænsomt af og prikker ikke bare ud efter for godt befindende.

Mathildevej 4 på Frederiksberg kører med fem forskellige slags vinduer. Find selv de fem fejl. Man tror, det er løgn. Hvordan kan beboerne selv holde ud at nærme sig huset? Og hvad med dem, der bor overfor og skal finde sig i at skulle se på det? Foto Peter Olesen

Tre forskellige slags vinduer i en villa på Bjerregårdsvej i Valby. Det er ikke ligefrem klædeligt på et ellers nydeligt hus. Foto Peter Olesen

På Carl Langes Vej i Valby ser vi denne uorden eller mangel på samklang. Foto Peter Olesen

Byggeforeningen "Lyset" fra 1912 i Valby har heldigvis fået etableret en meget nyttig og effektiv bevarende lokalplan, og næsten alle steder er vinduerne ført klædeligt tilbage som til venstre, men der stadig mangler i huset til højre. Men det skal ske efter forskrifterne, næste gang der skal skiftes vinduer. Foto Peter Olesen